

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

- ✓ Αν, κατά την άσκηση των καθηκόντων σας, γίνετε μάρτυρας ρατσιστικής βίας:
α) καλέστε την Αστυνομία και β) απευθυνθείτε αμελλητί στον εισαγγελέα, με βάση τη διαδικασία που προβλέπει ο φορέας/υπηρεσία σας.
- ✓ Αν, κατά την άσκηση των καθηκόντων σας, σας αναφερθεί ή τέλεσε ρατσιστικό εγκλήματος, οφέλετε να το αναφέρετε χωρίς χρονотρίβση στον Εισαγγελέα.
- ✓ Αν το θύμα ρατσιστικού εγκλήματος χρειάζεται ιατρική φροντίδα, καλέστε το ΕΚΑΒ και εξηγήστε ότι πρόκειται για θύμα ρατσιστικής βίας.
- ✓ Εξηγήστε στο θύμα ότι μπορεί να καταγγείλει με ασφάλεια το περιστατικό στην Αστυνομία και να ενημερωθεί για τα δικαιώματά του/της.
- ✓ Αν το θύμα φοβάται να καταγγείλει το περιστατικό, δύνανται να έρθει σε επαφή με φορείς που υποστηρίζουν τα θύματα (λ.χ. το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας).
- ✓ Ο Συνήγορος του Πολίτη λειτουργεί και ως Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαίρεσης στα σύμφωνα ασφαλείας και του/της υπαλλήλου/των των καταστημάτων κράτησης.
- ✓ Στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, από το 2023, λειτουργεί ο Μηχανισμός Καταγγέλων για την παραβίαση από δημόσια αρχή των θεμελιωδών δικαιωμάτων πολιτών τρίτων χωρών κατά την είσοδό στην χώρα, ή/και την υποδοχή ή/και τις διαδικασίες χορήγησης διενδούς προστασίας. Οι καταγγελίες είναι εμπιστευτικές.
- ✓ Οι υπηρεσίες οφείλουν να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τα θύματα με σεβασμό, ευαισθησία και εξαιτομικευμένη προσοχή, ώστε να αποφεύγεται η δευτερογενής θυματοποίηση κατά τη διαδικασία της καταγγελίας και της διερεύνησης.
- ✓ Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των οδηγιών, είναι αναγκαίες οι συνεχείς εκπαιδευτικές σε θέματα αντιμετώπισης ρατσισμού και διακρίσεων στις οποίες καλείστε να συμμετέχετε συστηματικά.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΫΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΥΠΑΛΛΗΛΟ

- ✓ Αν είστε προϊστάμενος και λάβετε γνώση περιστατικού ρατσιστικής συμπεριφοράς από υπάλληλό σας, τότε καλείστε να διερευνήσετε αυτεπαγγέλτως το περιστατικό, να προβείτε σε ενέργειες προστασίας του θύματος και να ενεργοποιήσετε άμεσα τις προβλεπόμενες πειθαρχικές διαδικασίες ή/και να το αναφέρετε σε αρμόδια πειθαρχικά όργανα ή ανεξάρτητες αρχές (Ν. 3528/2007, άρθρα 116 - 121).

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ & ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΘΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΥΣΙΩΔΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

- Σε θύματα και ουσιώδεις μάρτυρες εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά που είναι πολίτες τρίτων χωρών και βρίσκονται στην Ελλάδα, μπορεί να χορηγηθούν **άδεια διαμονής κατά περίπτωση/ad hoc για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως** με απόφαση του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου (Ν. 5038/2023, άρθρο 134 παρ. 1).
- **Απαγορεύεται η επιστροφή αλλοδαπού** που είναι θύμα ή ουσιώδης μάρτυρας εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά (άρθρο 82Α του Π.Κ.) ή ρητορικής του μίσους (Ν. 927/1979) και προσέρχεται προς υποβολή καταγγελίας ή αναφορά ή αναφορά στο περιστατικό στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές (Ν. 5226/2025, άρθρο 25 παρ. 1.στ').

Τα θύματα **αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται** με σεβασμό, ευαισθησία, εξαιτομικευμένη, επαγγελματική και χωρίς διακρίσεις προσήλωση σε κάθε επαφή με τις αρμόδιες υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων ή τις υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης, **ώστε να αποφεύγεται η δευτερογενής θυματοποίηση τους** (Ν. 4478/2017-ΜΕΡΟΣ IV).

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- **11414:** Τηλεφωνική γραμμή Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας της ΕΛ.ΑΣ. (λειτουργεί όλο το 24ωρο και διασφαλίζεται το ανώνυμο και το απόρρητο της επικοινωνίας)
- **Αστυνομία: Τμήματα και Γραφεία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας** (Αθήνας: 210 6476750, Πειραιά: 210 4178714, Θεσσαλονίκης: 2310 388436),
- **Ηλεκτρονική φόρμα επικοινωνίας και καταγγελίας** στην ιστοσελίδα της ΕΛ.ΑΣ. www.astynomia.gr (όνομα και ηλεκτρονική διεύθυνση προαιρετικά)
- **Ειδικό Εισαγγελέας για το έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά** (Αγρινίου, Αθηνών, Αλεξανδρούπολης, Βέροιας, Ηρακλείου, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Καλαμάτας, Κέρκυρας, Κομοτηνής (Ροδόπη), Κορίνθου, Κω, Λάρισας, Μυτιλήνης, Ναυπλίου, Ξάνθης, Ορεστιάδας, Πατρών, Πειραιώς, Ρόδου, Σάμου, Χαλκίδας, Χανίων, Ξίου)
- **Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου:** Στην ιστοσελίδα του ΥΜΑ <https://migration.gov.gr/ra-complaints>, μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τον Μηχανισμό και το Έντυπο Καταγγελίας για την παραβίαση δικαιωμάτων πολιτών τρίτων χωρών
- **Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης Θυμάτων Εγκληματικών Πράξεων** (Υπουργείο Δικαιοσύνης, τηλ. 213 130 7000)
- **Συνήγορος του Πολίτη:** 213 1306 768 ή 213 1306 769 και www.synigoros.gr
- **Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας**, τηλ. 210 7233216, www.rvmn.org
- **Τηλεφωνική γραμμή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης** από το Υπουργείο Υγείας και το ΕΚΠΑ, τηλέφωνο 10306 (δωρεάν και ανώνυμα όλο το 24ωρο): <https://10306.gr/>

Σκανάρτε το QR code με τη συσκευή σας για να επισκεφθείτε τη σελίδα του Συνηγόρου του Πολίτη όπου θα βρείτε τον «Οδηγό Δημοσίων Υπαλλήλων στην Εξυπηρέτηση Ευάλωτων Ομάδων Πληθυσμού 2025»

Σκανάρτε το QR code με τη συσκευή σας για να επισκεφθείτε τη σελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών όπου θα βρείτε τον «Κώδικα ηθικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς υπαλλήλων του δημόσιου τομέα»

Ο παρών Οδηγός συγχρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Δίεση» (CERV) της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «ECOSYSTEM».

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής
και Οικογένειας

Η ΔΗΜΟΣΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ
απέναντι
στο
ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ
ΕΓΚΛΗΜΑ
& στη
ΡΗΤΟΡΙΚΗ
ΜΙΣΟΥΣ

Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού
και της Μισαλλοδοξίας

The picture was created by UNESCO for 2021 global forum against racism and discrimination

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΤΡΟ;

Έγκλημα με ρατσιστικό κίνητρο είναι οποιοδήποτε έγκλημα κατά το οποίο το θύμα επιλέγεται λόγω των χαρακτηριστικών φύλης, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου

Έγκλημα

λ.χ. ανθρωποκτονία, σωματική βλάβη, βιαιοσύνη, ασέλγεια, προσβολή γενετικής αξιοπρέπειας, κλοπή, ληστεία, εμπρησμός, διακεκριμένη φθορά, εξύβριση και έργα εξύβρισης, απειλή, διάταραξη οικιακής ειρήνης κ.λπ.

Ρατσιστικό Κίνητρο

Ο δράστης επιλέγει το θύμα λόγω της φύλης, του χρώματος, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, των γενεαλογικών καταβολών, της θρησκείας, της αναπηρίας, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας ή των χαρακτηριστικών φύλου του

Βαρύτερο πλαίσιο ποινής
(Ποινικός Κώδικας, άρθρο 82Α)

Βαρύτερα τιμωρούνται τα παραπάνω εγκλήματα και όταν τελούνται με δόλο **εις βάρος ανήλικου ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του** και εφόσον δεν προβλέπεται βαρύτερο πλαίσιο ποινής από άλλη διάταξη (Ποινικός Κώδικας, άρθρο 82Α).

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ

Η **ρητορική μίσους** αποτελεί ποινικό αδίκημα όταν ο δράστης με πρόθεση, δημόσια, προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, υποκινεί, προκαλεί διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φύλη, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνότητα καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, χαρακτηριστικά φύλου ή την αναπηρία, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων (Ν. 927/1979 άρθρο 1, όπως ισχύει).

Ομοίως, ποινικό αδίκημα αποτελεί και η δημόσια, ή μέσω του διαδικτύου, διέγερση σε διακρίσεις ή σε πράξεις βίας κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων λόγω των προστατευόμενων χαρακτηριστικών τους (Π.Κ., άρθρο 184 παρ. 2).

Η ρητορική μίσους (του Ν. 927/1979, άρθρου 1, όπως ισχύει) **τιμωρείται βαρύτερα όταν τελείται από δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο**, κατά την άσκηση των ανατεθειμένων σε αυτόν/ήν καθηκόντων (Ν. 927/1979, άρθρο 1 παρ. 5, όπως ισχύει).

ΧΕΙΡΕΣ ΟΤΙ...

Η ΕΛ.ΑΣ. κατέγραψε **122 περιστατικά** ρατσιστικής βίας το 2023 και **204 περιστατικά** το 2024;

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικών Βίας κατέγραψε **158** περιστατικά το 2023, από τα οποία **μόνο 13 είχαν καταγγελλθεί ταυτόχρονα και στην αστυνομία**, ενώ το 2024 κατέγραψε **107*** περιστατικά;

Σύμφωνα με την έρευνα για τις διακρίσεις στην Ελλάδα (έργο ECOSYSTEM που συντονίζει το ΥΚΟΙΣΟ), από όσους δήλωσαν ότι βίωσαν περιστατικό διάκρισης, **οι 3 στους 4 δεν το κατήγγειλαν** λόγω φόβου, έλλειψης εμπιστοσύνης στις αρχές, έλλειψης υποστηρίξης, γραφειοκρατίας και κανονικοποίησης της βίας;

* Τα στοιχεία αυτά του 2024 αντιστοιχούν στην ποσοτική και μόνο αποτύπωση του φαινομένου, η ποιοτική ανάλυση του οποίου θα εμπεριέχεται στην ετήσια έκθεση του Δικτύου.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΥΠ.ΕΣ. / ΕΑΔ)...

«...Οι δημόσιοι υπάλληλοι αναμένεται:

- να αποφεύγουν σεξουαλικά / ρατσιστικά αστεία, σχόλια και υπονοούμενα
- να αποφεύγουν συμπεριφορές και στάσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αθέμιτη διακριτική μεταχείριση, απειλές, κάθε είδους παρενόχληση ή κατάχρηση εξουσίας ή θα μπορούσαν εύλογα να θεωρηθούν ως τέτοιες συμπεριφορές
- να προστατεύουν όποιο άτομο υφίσταται οποιασδήποτε μορφής παρενόχληση ή εκφοβισμό, είτε ενθαρρυνόντας το να προβεί σε καταγγελία, είτε ενημερώνοντας αυτοβούλως τις αρμόδιες αρχές.»

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΞΗΣ...

Υποχρέωση ανακοίνωσης, αμελλητί, στον αρμόδιο εισαγγελέα κάθε πληροφορίας για αυτεπαγγέλτως διωκόμενη αξιόποινη πράξη για την οποία πληροφρονούνται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους (Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, άρθρο 38 παρ. 2).

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ...

Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, **απαγορεύονται:**

- η παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων λόγω φύλης, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, σύμφωνα με τον Ν. 4443/2016
- η χρήση γλώσσας έμφυλης διάκρισης
- οι διακρίσεις σε όφελος ή σε βάρος των πολιτών, εξαιτίας των πολιτικών, των φιλοσοφικών ή των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων

Οι παραβιάσεις των παραπάνω υποχρεώσεων μπορούν να αποτελέσουν πειθαρχικά παραπτώματα (Ν. 3528/2007, όπως ισχύει: άρθρο 27 παρ. 3, άρθρο 107 παρ. 1.α/1 παρ. 1.γ')

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ, ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ, ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΩΝ)

- Οι αρμόδιοι βαθμοφόροι της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος εκτελούν καθήκοντα **γενικών ανακριτικών υπαλλήλων** (Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, άρθρο 31 παρ. 1.β').
- Το πυροσβεστικό προσωπικό εκτελεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθήκοντα **ειδικού ανακριτικού υπαλλήλου**, κατά το άρθρο 31 παρ. 1.γ' του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Ν. 4662/2020, άρθρο 76 παρ. 4, όπως ισχύει)

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΞΗΣ...

Οι ανακριτικοί υπάλληλοι οφείλουν να ανακοινώσουν χωρίς χρονотριβή στον αρμόδιο εισαγγελέα οτιδήποτε πληροφρονούνται με κάθε τρόπο για αξιόποινη πράξη που διώκεται αυτεπαγγέλτως (ΚΠΔ, άρθρο 38 παρ. 1).

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας των αστυνομικών (Π.Δ. 254/2004), κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους **οφείλουν να:**

- Ενεργούν** με βάση τις αρχές της νομιμότητας, της ίσης μεταχείρισης και του σεβασμού της διαφορετικότητας (άρθρο 1)
- Αποφεύγουν προκαταλήψεις** που έχουν ως ατμό το χρώμα, το φύλο, την εθνική καταγωγή, την ιδεολογία και τη θρησκεία, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία, την αναπηρία, την οικογενειακή κατάσταση, την οικονομική και κοινωνική θέση ή άλλο διακριτικό στοιχείο του ατόμου (άρθρο 5 παρ. 3)
- Επιδεικνύουν ιδιαίτερη φροντίδα** για την προστασία ευάλωτων/ευπαθών κοινωνικών ομάδων, ιδίως των παιδιών, των γυναικών, των υπεργολών, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των αναπήρων, των προσφύγων, των μελών μειονοτικών ομάδων κλπ (άρθρο 5 παρ. 4)
- Προστατεύουν τους παθόντες και τους μάρτυρες** κατά την προανάκριση, ιδιαίτερα όταν υπάρχει κίνδυνος για εκφοβισμό τους και λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την ψυχική υγεία, την ιδιόζουσα κατάσταση και το συμφέρον του θύματος σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, προσαποβλέποντας, κατά το δυνατό, **να περιορίζουν τη δευτερογενή θυματοποίηση του**** (άρθρο 4.δ').

**** Η υποχρέωση αποφυγής της δευτερογενούς θυματοποίησης πρέπει να εφαρμόζεται σε κάθε επαφή με θύμα ρατσιστικού εγκλήματος.**

Εγκύκλιος διαταγή 7100/25/14 8 - 8/11/2014:

Ο αστυνομικός οφείλει να ελέγχει την ύπαρξη ρατσιστικού κινήτρου, ιδίως όταν:

- το ομολογούν οι φερόμενοι ως δράστες ενός εγκλήματος
- το επικαλούνται οι παθόντες/ούσες και οι μάρτυρες ενός εγκλήματος
- υφίστανται ενδείξεις με βάση στοιχεία αποδεκτά από τον ΚΠΔ
- οι φερόμενοι ως δράστες και τα θύματα του εγκλήματος αυτοπροσδιορίζονται ή ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες.